

Providing a Strategic Model of The Political Polling System for Promotion National Security of the Islamic Republic of Iran

Presentation of Strategic Model of Political Polling System in Islamic Republic of Iran

Morteza Molaee*

Abstract

The Islamic revolution of Iran overthrew the Pahlavi government based on the people's vote and opinion. However, the undisputed role of people's attention in the political sphere of the country is undeniable. But its impact on the national security of the Islamic Republic of Iran is not very clear, an issue that has not yet been addressed on the basis of democracy. To address this ambiguity, one has to ask how does the opinion poll (independent variable) affect the national security of the Islamic Republic of Iran (dependent variable)? The answer said. The political polling system can help by correcting the process of errors and empowering the right programs by producing information relevant to people's views on various political issues, and by providing them with the necessary accuracy and speed. The author seeks to show that having a stable security and preventing security crises requires paying attention to the public opinion and consequently having a strategic model of the political polling system to enhance the national security of the Islamic Republic of Iran. In this research, the data base research method is used. To answer the questions by referring to the statistical population of the research, 42 research

* Assistant Professor, Imam Hossein University of Cadet and Training, Tehran, Iran,
mo.molaee@gmail.com

Date received: 2019/10/26, Date of acceptance: 2022/02/24

Copyright © 2018, This is an Open Access article. This work is licensed under the Creative Commons Attribution 4.0 International License. To view a copy of this license, visit <http://creativecommons.org/licenses/by/4.0/> or send a letter to Creative Commons, PO Box 1866, Mountain View, CA 94042, USA.

interviews were conducted with 24 experts and subject elites. Discovering the strategic pattern of the political polling system to enhance the national security of the Islamic Republic of Iran is the main finding of this article.

Keywords: Political Polling System, Democracy, Islamic Republic of Iran, National Security.

ارائه الگوی راهبردی نظام نظرسنجی سیاسی در جهت ارتقاء امنیت ملی جمهوری اسلامی ایران

مرتضی مولائی*

چکیده

انقلاب اسلامی ایران بر پایه رأی و نظر مردم توانست بر نظام طاغوت پیروز شود. لذا پرواضح است که اساس ایجاد امنیت در کشور ایران، مردم پایه است. یکی از راه‌های آگاهی از رأی و نظر مردم، انجام نظرسنجی‌های سیاسی است. بر این مبنا این پژوهش به این پرسش است که نظام نظرسنجی (متغیر مستقل) چه تأثیری بر امنیت ملی جمهوری اسلامی ایران (متغیر وابسته) دارد؟ پاسخ خواهد داد. نظام نظرسنجی سیاسی می‌تواند با تولید اطلاعات مرتبط با نظرات مردم در موضوعات مختلف سیاسی، بادقت و سرعت لازم و در اختیار ذینفعان قراردادن آن نسبت به اصلاح روند خطاها و قوت بخشیدن به برنامه‌های صحیح کمک نماید. نگارنده در پی آن است که نشان دهد که ارتقاء امنیت پایدار و جلوگیری از بحران‌های امنیتی، مستلزم آگاهی مستمر از رأی، نظر و نیازهای مردم و به تبع آن داشتن الگوی راهبردی و نقشه راه است. در انجام این پژوهش از روش پژوهشی داده بنیاد استفاده شده است. برای رسیدن به پاسخ سؤالات با مراجعه به جامعه آماری پژوهش، ۴۲ جلسه مصاحبه پژوهشی با ۲۴ نفر از صاحب‌نظران و نخبگان موضوع انجام شد. کشف الگوی راهبردی نظام نظرسنجی سیاسی در جهت ارتقاء امنیت ملی جمهوری اسلامی ایران یافته اصلی این مقاله است.

کلیدواژه‌ها: نظام نظرسنجی سیاسی، مردم‌سالاری، جمهوری اسلامی ایران، امنیت ملی، امنیت پایدار

* استادیار، دانشگاه افسری و تربیت پاسداری امام حسین (علیه السلام)، mo.molaei@gmail.com

تاریخ دریافت: ۱۳۹۸/۰۸/۰۴، تاریخ پذیرش: ۱۴۰۰/۱۲/۰۵

Copyright © 2018, This is an Open Access article distributed under the terms of the Creative Commons Attribution 4.0 International, which permits others to download this work, share it with others and Adapt the material for any purpose.

۱. مقدمه

اهمیت و ضرورت بررسی موضوع از آنجا ناشی می‌شود که انقلاب اسلامی بیش از چهار دهه در برابر انواع تهدیدهای سخت‌افزاری مصونیت داشته است، اما مانند هر نظام سیاسی دیگر پیوسته در معرض تهدیدهای نرم معنایی و هویتی قرار دارد، بنابراین، تداوم بقایش در بستر زمان فقط با حفظ و توسعه مردم‌سالاری دینی امکان‌پذیر خواهد بود؛ از این رو، شناخت سازوکارهای مستحکم سازی مردم‌سالاری دینی می‌تواند پیش‌نیازی برای استحکام امنیت ملی باشد.

بررسی تاریخی زندگی بشر، نشان‌دهنده اهمیت امنیت ملی برای هر جامعه‌ای بوده است. در هر دوره‌ای بر اساس شرایط، حدود و ابزارها، در زمینه حفظ امنیت اختلاف برداشت وجود داشته است. امروزه امنیت در زندگی فردی و اجتماعی افراد و جامعه سیاسی از جمله مسائل حیاتی به شمار می‌آید، تا جایی که عده‌ای امنیت ملی را پیش‌شرط تأمین سایر اهداف ملی می‌دانند (جمشیدی، ۴۳). از سوی دیگر، امنیت ملی حیاتی‌ترین اولویت ملت‌ها را تشکیل می‌دهد و در تعامل مستقیم با استراتژی ملی قرار دارد. بالاترین سطوح علائق امنیت ملی، پایه‌های یک استراتژی سالم را تشکیل می‌دهند (کالینز، ۲۱) مفهوم «امنیت» همواره از موضوعات مورد بحث اندیشمندان از آغاز دوره شکوفایی یونان باستان تا عصر حاضر بوده و هر یک به گونه‌ای استقرار امنیت و تضمین آن از سوی حکومت‌ها را برای تحقق عدالت و اجرای قوانین ضروری دانسته‌اند. سؤالات این پژوهش آن است که نسبت امنیت ملی با نظام نظرسنجی سیاسی چیست؟ نظرسنجی‌های سیاسی چه نقشی در تحقق امنیت ملی دارد؟

فرضیه پژوهش آن است که نظرسنجی‌های سیاسی به‌عنوان وسیله‌ای برای آگاه‌سازی مردم و نخبگان، نقش و جایگاه مهمی در تحقق و ارتقاء امنیت ملی در همه کشورها دارند. از طریق پردازش داده‌های گردآوری‌شده توسط نظرسنجی، مقادیر فراوانی اطلاعات از حیطه جامعه و سیاست تولید می‌گردد. این اطلاعات می‌تواند مورد تجزیه و تحلیل نخبگان قرار گرفته و بر مبنای آن، سیاست‌ها و جهت‌گیری‌های کلان در راستای نظر و رأی مردم و منافع ملی تهیه و اجرا گردد.

اگرچه آگاهی از نظرات مردم از طریق روش‌های متعددی امکان‌پذیر است، ولی نظرسنجی، اگر نگوییم تنها روش، مطمئناً، یکی از بهترین و عینی‌ترین روش‌هاست (کلود

امری، ۱۹۹۴). البته نظرسنجی نیز مانند هر روش تحقیق دیگری ممکن است با استفاده از روش‌ها و تکنیک‌های غلط به اجرا درآید و در نتیجه اطلاعات غلطی تولید نماید، و یا در صورت اجرای درست، نتایج آن مورد سوءاستفاده قرار گیرد.

۲. مبانی نظری و پیشینه شناسی پژوهش

۱.۲. پیشینه شناسی پژوهش

به دلیل اهمیت زیاد نظرسنجی‌های سیاسی، این مهم از زوایای مختلفی مورد پژوهش و بررسی قرار گرفته است اما اثر مستقلی که به موضوع «ارائه الگوی راهبردی نظام نظرسنجی سیاسی در جهت ارتقاء امنیت ملی جمهوری اسلامی ایران» پرداخته باشد، مشاهده نشده است؛ در پایان این مقدمه به برخی از این آثار اشاره می‌شود:

اسماعیلی، محسن (۱۳۹۲) در مقاله با عنوان «الگوی راهبردی امنیت ملی جمهوری اسلامی ایران در قوانین برنامه‌ی توسعه اقتصادی، سیاسی، فرهنگی» به بررسی مهم‌ترین نظریه‌های امنیت ملی، پرداخته است و در ادامه به قوانین برنامه‌ی توسعه‌ی جمهوری اسلامی ایران، به عنوان مصداق مهمی از قوانین وضع شده در حوزه‌ی امنیت ملی پرداخته است.

مطهری و میرجلیلی (۱۳۸۸) در پژوهش خود با عنوان «مناظره و امنیت ملی؛ کارکردها و چهارچوب‌ها» معتقدند امنیت ملی بر ارکانی استوار است که یکی از این ارکان مشروعیت مردمی حکومت و دولت است. نمود این امر در مشارکت سیاسی و اجتماعی مردم پدیدار می‌گردد. این مهم محقق نمی‌شود مگر با آگاهی افکار عمومی از شرایط جامعه که این آگاهی زمینه‌ای برای احساس مسئولیت و مشارکت فراهم می‌آورد. مناظره و گفتگوی آزاداندیشانه در صورت مقید شدن به اصول و چارچوب‌های علمی می‌تواند منجر به مشارکت مدنی و مردمی در سطح خرد و کلان گردد.

رابرت رایت میتس (۱۹۹۲) در اثر تحقیقی خود «خط‌مشی‌های افکار عمومی: نظرسنجی، نظرسنجان و رئیس‌ان جمهور» نتیجه گرفته است شیوه طراحی سؤالات توسط نظرسنجان، بر روی نتایجی که به دست آمده، تأثیر قابل توجهی دارد.

جاکوبز رابرت (۲۰۰۵) در اثر تحقیقی خود «سیاست‌های نظرسنجی، رسانه‌ها و مبارزات انتخاباتی» بیان می‌کند نظرسنجی‌ها می‌توانند با شناسایی مهم‌ترین نگرانی‌های رأی‌دهندگان و بحث و گفتگو درباره آن‌ها و سپس مشخص کردن سیاست‌های مطلوب و موردنظر رأی‌دهندگان نقش مهمی را در پاسخگویی دموکراتیک ایفا نمایند.

کربی گویدل (۲۰۱۱) در اثر تحقیق خود «نظرسنجی سیاسی در عصر دیجیتال» به بررسی مشکلات و مسائل نظرسنجی و پژوهش در افکار عمومی در سال‌های اخیر با توجه به تغییر و تحولات مهم در حوزه فناوری می‌پردازد.

۲.۲ مفاهیم

۱.۲.۲ نظرسنجی سیاسی

نظرسنجی ابزار ارزشمندی برای ارزیابی وضعیت افکار عمومی در هر موضوعی به شمار می‌آید.

نظرسنجی عبارت است از اجرای اقدامات و تلاش‌های سازمان‌یافته برای نشان دادن عقاید مردم نسبت به یک موضوع، در یک محل خاص و در یک مقطع زمانی معین. (فرخی، ۱۳۸۳: ۱۰)

تعریف عملیاتی: نظرسنجی مجموعه‌ای از اقدامات سازمان‌یافته و روشمند برای سنجش عقاید عمومی موجود در یک جامعه یا بخشی از آن است که نتایج آن مبین جهت‌گیری ذهنی روانی جامعه باشد. (حاجیانی، ۱۳۸۴)

۲.۲.۲ نظام نظرسنجی سیاسی

منظور از نظام نظرسنجی، سازمان‌های متعدد نظرسنجی و مقررات مکتوب و یا عرفی ناظر بر انجام نظرسنجی و انتشار نتایج آن می‌باشد. این سازمان‌ها می‌باید ماهیت مشخصی از لحاظ حقوقی داشته و از درجه‌ای از تمایز یافتگی، از منظر وظیفه‌ای برخوردار باشند. نهادها یا مراکز ناظر بر چگونگی انجام نظرسنجی و همچنین مقررات مرتبط با آن نیز، از اجزا نظام نظرسنجی خواهند بود.

۳.۲.۲ امنیت ملی

امنیت در لغت به معنای در امان بودن، بی‌بیمی، آسایش، بی‌هراسی (معین، ۱۳۵۳: ۳۵۴) اطمینان و سکون قلب (راغب، ۱۳۸۸: ۲۱) بیش از آنکه به تعریف مفهوم امنیت ملی پرداخته شود بر آنیم تا مؤلفه‌های امنیت را لحاظ نموده؛ از این طریق بتوانیم در انتخاب تعریف مناسب دقت بیشتری را مدنظر قرار دهیم. در این راستا می‌توان چنین اشاره کرد که نخست؛ شرایط امن آن است که ارزش‌های حیاتی برای مرجع امنیت (فرد، جامعه و کشور) از تهدید مصون باشد و دیگر اینکه؛ امنیت در اندیشه‌ی اسلامی وضعیتی است که در پرتو آن زمینه‌ی عبادت خداوند متعال و در نتیجه قرب به باری تعالی فراهم شود (و بر همین اساس امنیت فردی، اجتماعی، سیاسی، اقتصادی، فرهنگی، ملی و جهانی به‌تمامی در این راستا باید جهت‌گیری شود) (لک زایی، ۱۳۸۵: ۱۰)

امنیت ملی در جهان امروز مفهوم پیچیده‌ای است (ماندل، ۱۳۷۹: ۴۳). این واژه در قرن بیستم و به‌ویژه بعد از جنگ جهانی دوم متداول شده است. امنیت ملی توانایی یک ملت برای حفاظت از ارزش‌های حیاتی داخلی در مقابل تهدیدات خارجی تعریف می‌شود. دانش‌نامه بین‌المللی علوم اجتماعی، امنیت ملی را «توان یک کشور در حفظ ارزش‌های خودی در برابر تهدیدهای خارجی» (Lippman، ۱۹۴۳: ۵) و یا «احساس آزادی کشور در تعقیب هدف‌های ملی و ترس از خطر جدی خارجی نسبت به منافع اساسی و حیاتی کشور» تعریف کرده است (بهزادی، ۱۳۶۹: ۱۰۱). محمد ایوب معتقد است که مفهوم سنتی امنیت ملی کاربرد خود را ازدست‌داده است. وی بر عوامل داخلی امنیت توجه خاصی داشته و بر تفاوت معضلات و نگرش امنیتی کشورها تأکید می‌کند و معتقد است که تفسیر شمالی‌ها از امنیت به نحوی است که ناامنی جنوبی‌ها از آن متبادر می‌شود و برعکس. در واقع امنیت جنوب، ناامنی شمال و امنیت شمال، ناامنی جنوب تلقی می‌شود (Ayoob، ۱۹۹۵: ۲۱۳). در دیدگاه اسلامی، می‌بایست امنیت ملی را در سایه اقتدار، استقلال، دانایی و توانایی، ارتباطات قوی و سازنده امت اسلامی در کلیه ابعاد و زوایا و ایستادگی در برابر یورش و توطئه و تهدید دشمن و بیگانگان و بیگانه‌پرستان و نفوذ ایادی شیطان آنان پیگیری کرد. امروزه هر کشوری در تأمین امنیت ملی، باید به مقابله با انواع تهدیدات سیاسی، اقتصادی، فرهنگی، روانی و ... بپردازد. آنچه در نزد اندیشمندان مشترک است این

است که، امروزه امنیت ملی هر جامعه در سایه تدابیر حکومت و حمایت و پشتیبانی مردم محقق می‌شود.

۴.۲.۲ الگوی راهبردی

پیش از ورود به تعریف الگوی راهبردی و اقسام آن، برآنیم به ضرورت وجود نگاه راهبردی در مدیریت کلان پردازیم چراکه «طراحی الگوهای منظم برای تبیین و توضیح مسائل از یک سو، می‌تواند به افکار و ایده‌ها سامان دهد و از سوی دیگر، مبنایی برای تنظیم و هماهنگی رفتارها خواهد بود» (مارش و استوکر، ۱۳۸۷: ۱۳) لذا امروزه نظریه‌پردازی و شکل دادن رفتارها بر اساس نظریات، از لوازم سیاست‌گذاری عمومی (Public Policy) و مدیریت کلان واحدهای سیاسی به شمار می‌آید. از این رو «منظور استراتژی امنیت ملی، سیاست‌ها و الگوهایی است که از طریق آن، کشورها درصدد فراهم آوردن شرایط لازم برای تأمین امنیت ملی خود می‌باشند. با توجه به چگونگی نگرش کشورها به موضوع امنیت ملی، خود این سیاست‌ها متفاوت می‌نمایند.» (ولسی پور، ۱۳۸۳: ۲۵۴) در مجموع الگوی راهبردی عبارت است از «نمونه‌ای ذهنی و انسجام‌یافته از اجزا و عناصر تشکیل‌دهنده یک پدیده راهبردی و چگونگی روابط آن اجزا با یکدیگر می‌باشد.» (سلمانی، ۱۳۸۸: ۱۴).

۳. روش‌شناسی پژوهش

۱.۳ روش داده بنیاد

روش نظریه بنیانی (داده بنیاد) بیشتر برای پژوهش درباره موضوع‌هایی بکار می‌رود که پیش‌تر مطالعه چندانی در مورد آن‌ها انجام نشده و نیاز به بررسی و فهم عمیق‌تر آن‌ها وجود دارد (ادیب حاج باقری، ۱۳۸۵: ۱۷). به نظر می‌رسد با توجه به ویژگی‌های برشمرده شده، روش تحلیل داده بنیاد، روشی مناسب برای انجام پژوهش حاضر باشد. در این پژوهش، مصاحبه‌های اولیه به صورت کاملاً باز و ساختار نیافته انجام گرفت و به مرور با توجه به پاسخ‌های داده‌شده به سؤالات و کدگذاری مصاحبه‌های اولیه و پیدا کردن سرنخ‌های بیشتر برای سؤالات بعدی، شکل سؤالات تا حدی تغییر کرد. هرچند همه پرسش‌های مرتبط با موضوع و در چارچوب پی بردن به پرسش‌های اصلی پژوهش بود. در برخی موارد هم

برحسب اقتضای شرایط نسبت به مشاهده و جمع‌آوری داده توسط پژوهشگران پرداخته شد تا برخی جنبه‌های مسئله توسط خود پژوهشگران لمس شود. به‌منظور اعتباربخشی به نتایج، پژوهشگران در این پژوهش، در مرحله کدگذاری باز به شیوه مقایسه‌ای به تطابق میان همگونی اطلاعات و مقوله‌های به‌دست‌آمده می‌پردازند. همچنین در جریان کدگذاری محوری، در مورد مقوله‌ها سؤال طراحی شده و در رابطه با داده‌ها، به بررسی شواهد و وقایع پرداخته می‌شود. در مرحله کدگذاری انتخابی نیز هرکدام از طبقه‌های به‌دست‌آمده، بر اساس مستندات علمی و پیشینه پژوهش، اعتبارسنجی می‌شوند.

۲.۳ روش تجزیه و تحلیل داده‌ها

در روش نظریه‌پردازی داده بنیاد، فرآیند گردآوری داده‌ها، نظم دادن و تجزیه و تحلیل داده‌ها به هم وابسته‌اند و هم‌زمان انجام می‌شوند. به باور عقیده استراوس و کوربین این فرآیند، اعمالی را نشان می‌دهد که به وسیله آن، نظریه‌ها بر پایه داده‌ها ساخته می‌شوند. این قسمت، فرآیند اصلی ساختن نظریه است. گفتنی است مرز بین انواع کدگذاری مصنوعی است، به عبارتی محقق ممکن است از یک مرحله کدگذاری به مرحله دیگر وارد شود، بدون اینکه متوجه باشد. این اتفاق بیشتر در مراحل کدگذاری باز و کدگذاری محوری اتفاق می‌افتد (ایمان و محمدیان، ۱۳۸۷: ۳۶) در این تحقیق از یک‌سو برای گردآوری اطلاعات از روش کتابخانه‌ای و مطالعه اسنادی و مدارک موجود و از سوی دیگر مصاحبه با ۲۴ نفر از خبرگان دارای سوابق تجربی در مسئولیت‌های مرتبط انجام گرفت که به شکل هدفمند و به‌صورت تمام شمار انتخاب شده‌اند.

جدول شماره ۱- مشخصات شرکت‌کنندگان در مصاحبه و تکمیل‌کنندگان پرسشنامه پژوهش

محل خدمت	سابقه مدیریتی	میزان تحصیلات	تعداد
ایسپا	۲۵ تا ۳۰ سال	دکتری	۲
ایسپا	۲۰ تا ۲۵ سال	کارشناسی ارشد	۲
مرکز افکار سنجی دانش نوین ایرانیان (دانا)	۲۵ تا ۳۰ سال	دکتری	۲
مرکز افکار سنجی دانش نوین ایرانیان (دانا)	۲۰ تا ۲۵ سال	کارشناسی ارشد	۱
شرکت خبره پارس	۲۰ تا ۲۵ سال	کارشناسی ارشد	۲
مرکز نظرسنجی امین (نیروی انتظامی)	۲۵ تا ۳۰ سال	کارشناسی ارشد	۲
مرکز نظرسنجی امین (نیروی انتظامی)	۲۵ تا ۳۰ سال	دکتری	۲

۲	دکتری	۲۵ تا ۳۰ سال	مرکز پژوهش و سنجش افکار صداوسیما
۳	کارشناسی ارشد	۲۰ تا ۲۵ سال	مرکز پژوهش و سنجش افکار صداوسیما
۲	دکتری	۲۵ تا ۳۰ سال	مرکز ملی مطالعات و سنجش افکار عمومی
۲	دکتری	۲۵ تا ۳۰ سال	پژوهشکده مطالعات و تحقیقات بسیج، بخش افکار سنجی
۲	کارشناسی ارشد	۲۰ تا ۲۵ سال	پژوهشکده مطالعات و تحقیقات بسیج، بخش افکار سنجی
۲۴	جمع		

۳.۳ یافته‌ها و تجزیه و تحلیل داده‌ها

۱.۳.۳ یافته‌های پژوهش

با مراجعه به جامعه آماری پژوهش، ۴۲ جلسه مصاحبه پژوهشی با ۲۴ نفر از صاحب‌نظران و نخبگان موضوع انجام و تعداد ۱۱۶۵ کد استخراج گردید.

۲.۳.۳ کدگذاری داده‌ها

۱.۲.۳.۳ کدگذاری محوری و مقوله پردازی داده‌ها

یافتن کلماتی که بیش‌ترین تأکید را در مجموعه سخنرانی‌ها، مکتوبات، آرا و نظرات خبرگان و متخصصین در رابطه با امنیت ملی و نظام نظر سنجی داشته‌اند به عمل آمد. نتایج حاصل از کدگذاری داده بنیاد و مفهوم‌سازی پس از ادغام و ترکیب به شرح زیر ارائه می‌شود.

مؤلفه	بعد	
مردم‌سالاری، رشد و تعالی، عزم ملی، جامعه‌محوری، امنیت ملی، قانون‌مداری، اعتدالی فرهنگ سیاسی	۱ ۲ ۳	
مؤلفه	بعد	
زیر مؤلفه (شاخص)	ردیف	
سرعت در تولید اطلاعات	۱	۲ اهداف ۱) تولید اطلاعات مرتبط با نظرات مردم در موضوعات مختلف سیاسی در جهت تولید امنیت ملی
دقت در تولید اطلاعات	۲	
توجه به فرهنگ و آداب‌ورسومها	۳	

ارائه الگوی راهبردی نظام نظرسنجی سیاسی... (مرئضی مولائی) ۲۲۷

توجه به پراکندگی اقوام در جغرافیای کشور	۴		سیاست‌ها
آگاه‌سازی و بصیرت‌افزایی	۵		
رعایت اصول اخلاقی حرفه‌ای	۶	۲) ایجاد، حفظ و گسترش اعتماد عمومی نسبت به نظرسنجی‌های سیاسی برای دریافت اطلاعات صحیح در جهت بهره‌گیری در ارتقاء امنیت ملی	
جلب اعتماد آحاد جامعه	۷		
امنیت پایدار	۸		
حفظ اسرار	۹		
تلاش برای حفاظت از رأی مردم	۱۰		
بی‌طرفی علمی در انجام تحقیق	۱۱	۳) مستقل بودن سازمان‌های نظرسنجی	
مطالعه عینی حقایق و داده‌ها	۱۲		
تفکیک داده‌ها و قضاوت‌ها در ارائه گزارش	۱۳		
شفاف‌سازی فرایند اجرای نظرسنجی‌ها	۱۴	۵) ترویج و گسترش استفاده از نظرسنجی در زمینه‌های مختلف سیاسی، اجتماعی	
فرهنگ‌سازی	۱۵		
آموزش همگانی برای رسمیت بخشیدن به حق رأی مردم	۱۶		
بستن راه‌های نفوذ	۱۷	۶) توجه به نتایج نظرسنجی‌ها به وسیله دستگاه‌های اطلاعات کشور	
مدیریت بحران	۱۸		
اشراف اطلاعاتی	۱۹		
مراجعه مستمر به رأی مردم در تصمیمات	۲۰	۷) بهره‌گیری از نتایج نظرسنجی در سیاست‌گذاری و برنامه‌ریزی کشور (شورای عالی امنیت ملی و ...)	
اعمال نظر مردم در تمام سطوح تصمیم‌گیری	۲۱		
سیاست‌گذاری مردم محور	۲۲		
تدوین قوانین مناسب در خصوص جلوگیری از انتشار اطلاعاتی که به امنیت ملی خدشه وارد می‌کند.	۲۳	۸) رعایت ملاحظات امنیتی انجام نظرسنجی‌های سیاسی	
رصد دقیق و مستمر	۲۴		
رعایت مسائل امنیتی	۲۵		
متشکل از: وزیر کشور (رئیس شورا)، وزیر اطلاعات، وزیر کار و امور اجتماعی، رئیس سازمان برنامه‌بودجه، سازمان بسیج، فرماندهی نیروی انتظامی	۲۶	۹) تشکیل شورای نظارت بر نظرسنجی‌های سیاسی-اجتماعی	
انجام برنامه‌ریزی جهت جذب، ثبت نام، تفاهم‌نامه و برنامه‌ریزی از استفاده از تمام ظرفیت‌ها	۲۷		
انجام برنامه‌ریزی جهت جذب، تشویق، ترویج، آموزش و فرهنگ‌سازی و کمک‌های مالی و تسهیلات	۲۸		
لزوم همسویی با اهداف	۲۹		
انسجام در برنامه‌ها، اهداف	۳۰	۱۰) تدوین چشم‌انداز اصلاح ساختارها متناسب با نیازها	۳) برنامه‌ریزی

لرزم تدوین برنامه‌ها بر اساس چشم‌انداز	۳۱	
اولویت‌بندی فعالیت‌ها و ایجاد ساختار مناسب و به‌روز و استفاده از فن‌آوری اطلاعات	۳۲	
دانش‌آموختگان علوم اجتماعی	۳۳	۱۱) برنامه‌ریزی برای مدیریت، جذب و تشویق نظرسنجان و گسترش حمایت‌های مادی و معنوی از آنان
ایجاد فرصت‌های مناسب با توجه به تخصص و توانمندی‌های نخبگان و اولویت‌های کشور	۳۴	
افزایش سهم مشارکت انجمن‌های علمی علوم اجتماعی	۳۵	
قابلیت استناد به آمار و اطلاعات	۳۶	۱۲) اتقان آمار و اطلاعات (نیاز جامعه اطلاعاتی کشور)
در دسترس بودن آمار و اطلاعات	۳۷	
تفکیک موضوعات امنیتی از غیرامنیتی	۳۸	
جامعه آماری استاندارد	۳۹	
راه‌اندازی مراکز آموزشی مشترک با کشورهای اسلامی	۴۰	۱۳) توسعه و گسترش ارتباطات علمی و استفاده از تجربیات موفق و بومی‌سازی و ارائه الگو به کشورهای مسلمان
برگزاری دوره‌های آموزشی مشترک با کشورهای اسلامی	۴۱	
اجرای طرح‌های پژوهشی مشترک	۴۲	
ارائه الگوها موفق به کشورهای مسلمان	۴۳	
زمینه‌سازی برای مشارکت نخبگان در مجامع علمی و پژوهشی بین‌المللی و برتر جهان	۴۴	۱۴) تربیت نیروی انسانی متخصص و متعهد با اهداف توسعه کمی و کیفی (نهضت نرم‌افزاری)
تربیت دانش‌آموختگان علوم اجتماعی متخصص در حوزه نظرسنجی سیاسی و امنیت ملی	۴۵	
فراهم کردن زمینه حضور اساتید و دانشجویان	۴۶	
استفاده از تجربیات علمی سایر مرکز نظرسنجی	۴۷	
شناسایی مؤسسات نظرسنجی	۵۲	ایجاد بانک خبرگان و متخصصین حوزه نظرسنجی سیاسی
شیوه‌های نوین انجام نظرسنجی	۵۳	
فیلم و کمک‌آموزشی	۵۴	
آموزش شیوه‌های جدید	۵۵	۱۷) توسعه شیوه‌های انجام نظرسنجی
نظرسنجی تلفنی و ...	۵۶	
استفاده از فن‌آوری‌های جدید و بروز	۵۷	
استفاده از ظرفیت مؤسسات علمی و پژوهشی	۵۸	۱۸) توسعه شیوه‌های آموزشی
استفاده از ظرفیت‌ها	۵۹	
توجه به نظرسنجی‌ها در مراکز اطلاعاتی و امنیتی	۶۰	
افزایش رقابت‌پذیری در بخش غیردولتی	۶۱	
اصلاح قوانین و مقررات و ارائه تسهیلات لازم	۶۲	

ارائه الگوی راهبردی نظام نظرسنجی سیاسی... (مرضی مولائی) ۲۲۹

تهیه ضوابط حمایتی برای مؤسسات بخش غیردولتی	۶۳		
مشارکت مؤسسات تخصصی داخلی و بین‌المللی	۶۴		
تهیه طرح درس برای سازمان‌های امنیتی برای آشنایی با فرایند نظرسنجی‌ها	۶۵		
تهیه نظام جامع نظرسنجی	۶۶		
پرسشگران	۶۷	۱۹) تنظیم سند ملی نظرسنجی‌های سیاسی در ایران توسط وزارت کشور	
پاسخ‌گویان	۶۸		
سازمان‌ها و نهادهای نظرسنجی دولتی و غیردولتی	۶۹		
آگاهی دادن در خصوص اهمیت نظرسنجی‌ها در رسیدن به اهداف	۷۰	۲۰) ایجاد انگیزه و رغبت بر اساس اهداف تعیین‌شده	
توجه همه‌جانبه به نیروهای متخصص	۷۱		
توجه به نتایج نظرسنجی‌ها	۷۲		
استفاده از خرد جمعی	۷۳	۲۱) تعالی مردم در ابعاد سیاسی-اجتماعی	
پذیرش نظر حداکثر بر حداقل	۷۴		
رشد و تعالی فرهنگ سیاسی	۷۵		
احصاء آسیب‌های نظام نظرسنجی سیاسی	۷۶	۲۲) آسیب‌شناسی نظام نظرسنجی سیاسی در راستای منافع امنیت ملی	
تلاش در جهت رفع آسیب‌ها	۷۷		
بهره‌گیری خبرگان در جهت رفع معایب	۷۸		
جذب افراد با استعداد در رشته‌های علوم اجتماعی	۷۹	۲۳) ارتقاء سطح نظرسنجی‌ها در راستای ارتقا سطح امنیت ملی	
توجه به لایه‌های زیرین نظرسنجی	۸۰		
جامعه آماری استاندارد	۸۱		
حفظ اسرار پاسخگویان	۸۲	ارتقاء و حفظ کرامت انسانی	
متعهد و معتقد جهت اجرای نظرسنجی‌ها	۸۳		
تلاش در جهت رشد تعالی کشور از طریق توجه به نظر آحاد مردم	۸۴		
کمک به مسئولان کشور در تصمیم‌گیری و تصمیم‌سازی	۸۵		
تعهد دینی و ملی به اجرای دقیق نظرسنجی‌ها	۸۶		
داشتن یک نظامنامه اخلاقی	۸۷		
تقویت آموزش‌های تخصصی.	۸۸		
تلاش جهت اعتباربخشی آموزش‌ها در عرصه عمل.	۸۹	۲۵) تلاش جهت کاربردی کردن علوم و استفاده از شیوه‌های آموزشی و به‌روز در جهت رشد و توسعه نظرسنجی‌های سیاسی	
فراهم کردن زمینه همکاری و اعتمادبخش	۹۰		

۵) هدایت

۶) سازمان‌دهی

حمایت و پشتیبانی از طرح‌های جدید	۹۱		۲۷) شورای هماهنگی سازمان‌ها و مراکز علمی و پژوهشی نظرسنجی در جهت رعایت خطوط قرمز امنیت ملی
رعایت خطوط قرمز امنیت ملی	۹۵	تقسیم‌کار بر اساس شرح و وظایف	
ایجاد ساختار مناسب برای اجرای برنامه‌ها			
سازمان‌دهی در جهت جذب و استفاده از ظرفیت سازمان‌ها	۹۶		
سازمان‌دهی در جهت ارتقاء کیفیت و استفاده از فن‌آوری اطلاعات با لحاظ مسائل اجتماعی و امنیتی	۹۷		
هماهنگی در مطالعه و استفاده از تجربیات .	۹۸		۲۸) ایجاد نظام مراکز آموزشی و گزینش متناسب و اعتقاد مشترک منجر به هماهنگی در عمل می‌شود.
هماهنگی در شناسایی نخبگان در تدوین نظام جامع نظرسنجی‌های سیاسی و اجتماعی	۹۹		
هماهنگی در هم‌افزایی و مشارکت .	۱۰۰	آموزش کارکنان سازمان‌های ذی‌ربط بر اساس موازین علمی و اخلاقی	
رعایت حقوق			
حرکت در مسیر برنامه و سیاست‌ها			
هماهنگی در ارتقاء آگاهی از برنامه و سیاست‌ها	۱۰۲		۲۹) هماهنگی بین سیاست‌ها و برنامه‌ها
توجه به سیاست‌های شورای امنیت ملی	۱۰۳		
هماهنگی جهت شناسایی و اولویت‌ها	۱۰۴		
هماهنگی جذب	۱۰۵		۳۰) توجه ویژه خلاقیت و نوآوری
هماهنگی در ساماندهی	۱۰۶		
هماهنگی در جهت استفاده از ظرفیت‌ها	۱۰۷		
هماهنگی در جهت هم‌افزایی	۱۰۸		۳۱) هماهنگی مراکز علمی با سازمان‌های نظرسنجی
هماهنگی در تحلیل اطلاعات	۱۰۹		
فراگیری قانون	۱۱۰		
احترام به قانون	۱۱۱		۳۲) پابندی به قانون و اجرای آن و اصلاح و کارآمد کردن سازمان
احترام به حقوق دیگران	۱۱۲		
فراهم کردن زمینه آموزش‌های جدید	۱۱۳	آسیب‌شناسی برنامه‌ها	
به‌کارگیری جوانان و ارزش دادن به نیروهای جوان و بانگیزه		۱۱۴	
فراهم کردن زمینه‌های همدلی و وحدت در بین سازمان‌های مختلف نظرسنجی	۱۱۵		۳۳) لزوم تحقق اهداف سازمان و انجام و پیاده‌سازی اهداف و سیاست‌ها
تدوین و پیاده‌سازی نقشه راه	۱۱۶		
تدوین محتوای تخصصی نظرسنجی	۱۱۷		

۷) هماهنگی

۸) پیاده‌سازی و اجرا

ارائه الگوی راهبردی نظام نظرسنجی سیاسی... (مرتضی مولائی) ۲۳۱

ابزار و شیوه‌های نظرسنجی	۱۱۸		
خلاقیت و نوآوری	۱۱۹		
پذیرش نخبگان در امر نظرسنجی‌های سیاسی و اجتماعی	۱۲۰	۳۵) استفاده از ظرفیت‌ها در جهت ارتقاء مردم‌سالاری دینی و امنیت ملی	
تأمین نیروی انسانی متخصص	۱۲۱		
رفع موانع اجرای سیاست‌ها	۱۲۲		
تقویت اعتقادی افراد.	۱۲۳	۳۶) خودکنترلی از طریق اعتقاد به معیارهای ارزشی دینی و ملی	
ارتقاء حفظ تقوا و پرهیزگاری.	۱۲۴		
پایبندی به اعتقادات دینی و خدمت به مردم .	۱۲۵		
خیانت نکردن به نسل‌های بعدی	۱۲۶		
تعهد اخلاقی و حرفه‌ای	۱۲۷		
نظارت و ارزیابی نتایج نظرسنجی‌ها	۱۲۸	۳۷) کمیته‌ی ویژه نظارت	
نظارت و ارزیابی در اجرای صحیح نظرسنجی‌ها	۱۲۹		
نظارت و ارزیابی عمل کرد	۱۳۰		
نظارت و ارزیابی از پذیرش و گزینش نظرسنجان	۱۳۱	۳۸) استفاده از ظرفیت‌ها	
نظارت و ارزیابی بر حسن اجرای سیاست‌ها و برنامه‌ها، دستورالعمل‌ها و این نامه‌ها	۱۳۲		
نظارت و ارزیابی وظایف نظرسنجان	۱۳۳		

۴. نظام نظرسنجی سیاسی مطلوب

بر اساس مطالب پیش گفته می‌توان به این جمع‌بندی رسید که نظام نظرسنجی مطلوب از این قرار است:

- نظام نظرسنجی سیاسی مطلوب** ← مبتنی بر نیاز مخاطبین است. (نیاز محور)
- نظام نظرسنجی سیاسی مطلوب** ← از کمترین بودجه و اعتبار دولتی استفاده می‌کند. (مستقل)
- نظام نظرسنجی سیاسی مطلوب** ← ابزاری است برای انتشار صادقانه نتایج نظرسنجی همراه با اطلاعات و روش شناخت آن (داده محور)
- نظام نظرسنجی سیاسی مطلوب** ← وسیله‌ای است برای ارتقای رسمیت بخشیدن به حق رأی مردم
- نظام نظرسنجی سیاسی مطلوب** ← نیاز به برنامه‌ریزی بومی دارد تا برنامه‌ریزی متمرکز (بومی‌گزین)
- نظام نظرسنجی سیاسی مطلوب** ← اصول اخلاقی و حرفه‌ای را رعایت می‌کند (اخلاقی محور)
- نظام نظرسنجی سیاسی مطلوب** ← نداشتن سوگیری (بی‌طرفی علمی)
- نظام نظرسنجی سیاسی مطلوب** ← توجه به صلاحیت علمی نظرسنجان دارد. (دانش محور)
- نظام نظرسنجی سیاسی مطلوب** ← تولید اطلاعات مرتبط با نظرات مردم در موضوعات مختلف سیاسی انتخاباتی، با دقت و سرعت لازم
- نظام نظرسنجی سیاسی مطلوب** ← ایجاد، حفظ و گسترش اعتماد عمومی نسبت به نظرسنجی
- نظام نظرسنجی سیاسی مطلوب** ← حمایت از کارگیری تحقیقات افکار عمومی در سیاست‌گذاری و تصمیم‌گیری
- نظام نظرسنجی سیاسی مطلوب** ← کاهش خطاهای نظرسنجی‌های؛ افزایش میزان استفاده از روش‌های استاندارد و بهبود این روش‌ها
- نظام نظرسنجی سیاسی مطلوب** ← رعایت اصول روش تحقیق

۵. پیوند امنیت ملی و نظرسنجی سیاسی

به‌طور کلی، ارائه نظر و رأی و به تبع آن مشارکت سیاسی مبتنی بر «حق» است و ابتدای این حق نیز بر اساس ماهیت اجتماعی زندگی امروزه‌ی انسان‌ها در یک جامعه است. این امر به طور مستقیم با بحث هم‌بستگی ملی و سپس تأمین امنیت داخلی یک کشور مرتبط است. امروزه امنیت ملی کشورها، یعنی واقع‌شدن در وضعیتی که بتوان از حساسیت و آسیب‌پذیری ارکان نظام در مواجهه با تهدیدات داخلی و خارجی فروکاست، از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است. دلیل این اهمیت از یک‌سو متأثر از تحولات داخلی و افزایش سطح آگاهی‌های عموم و از سوی دیگر، گوناگونی تهدیدات در صحنه‌ی روابط خارجی است. نظرسنجی سیاسی راهی برای شناخت نظرات و آرا مردم است. انجام یک نظرسنجی سیاسی مطلوب می‌تواند به آگاهی از نظرات مردم در خصوص مسائل اجتماعی، اقتصادی و سیاسی فراهم نماید. به‌طور طبیعی توجه به نظرات مردم در تمام مراحل هدف‌گذاری، سیاست‌گذاری، برنامه‌ریزی، سازمان‌دهی، هدایت، هماهنگی، پیاده‌سازی و اجرا و نظارت و ارزیابی می‌تواند بیگانگی اجتماعی را به حداقل برساند و مانع ایجاد هرگونه اثرات منفی روانی و فکری در مردم مانند بی‌اعتمادی، بی‌تفاوتی، تک‌روی، نبود تعاون و توجه به منافع

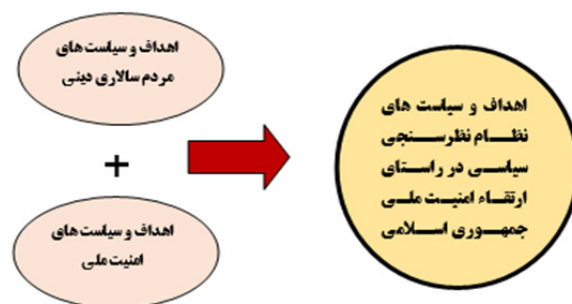
شخصی شود و در مقابل، موجبات تقویت توسعه‌ی هم‌بستگی ملی را، به‌مثابه‌ی مهم‌ترین پایه‌ی امنیت داخلی، فراهم می‌نماید.

بی‌شک نظام اجتماعی سیاسی، حاصل توافق افراد بر ارزش‌های مشترک، به منظور نیل به پیشرفت و دستیابی به اهداف مشترک است؛ چنان‌که توسعه‌ی انسانی در صدر اهمیت آن قرار دارد. بنابراین در استقرار سازوکارهای امنیت ملی پایدار و در تبیین ضرورت پرداختن به امنیت معطوف به اقتدار فرهنگی، نقش مردم بیش از هر مؤلفه‌ی دیگری حائز اهمیت است؛ چراکه برآیند مطلوب هر نظام سیاسی، که چگونگی فضای امنیتی جامعه نیز متأثر از آن است، عبارت از میزان رضایتی است که آحاد مردم از عملکرد آن نظام در تعامل با محیط پیرامونی دارند. در شرایطی که سازوکارهای افزایش آگاهی‌های سیاسی مردم که یکی از راه‌های آن انجام مستمر و دقیق نظرسنجی‌های سیاسی است فراهم باشد، زمینه‌ی بسط و توسعه‌ی آیین‌های مدنی، باورهای مشترک و پیشگیری از ناهنجاری‌های سیاسی و اجتماعی فراهم می‌شود و با تولید و بازتولید ارزش‌های انسانی در جامعه، بالطبع سایر ارزش‌های حیاتی، که منافع ملی، اهداف ملی و امنیت ملی ترجمان آن هستند، تضمین خواهد شد. در غیر این صورت، با ایجاد گسست در مبانی اجتماعی و سیاسی و باورهای عمومی، که نتیجه‌ی عدم پیوند و تعامل بین مردم و دولت است، امنیت ملی نیز در مقابل انواع آسیب‌ها شکننده خواهد بود؛ در واقع حساسیت‌هایی که می‌باید به‌طور متعارف و طبیعی حل و فصل گردد، به تهدیدی مبدل می‌شود که کل نظام را با مخاطره‌ی جدی روبه‌رو می‌سازد. امام خمینی معتقد بود: «آگاهی مردم و مشارکت و نظارت و همگامی آن‌ها با حکومت منتخب خودشان، خود بزرگ‌ترین ضمانت حفظ امنیت در جامعه خواهد بود» (صحیفه‌ی امام خمینی، ۴/ ۲۴۸). لذا باید با سازوکارهای منسجم از جمله ایجاد یک نظام نظرسنجی سیاسی کارآمد، بروز، اثربخش و مورداطمینان و توجه به اصول مردم‌سالاری دینی نخست نسبت به ایجاد، حفظ و گسترش اعتماد عمومی نسبت به نظرسنجی‌های سیاسی از طریق جلب اعتماد آحاد مردم، حفظ اسرار، شفافیت، رعایت اصول اخلاقی حرفه‌ای و ... اقدام شود و سپس با بهره‌گیری از نتایج نظرسنجی در سیاست‌گذاری و برنامه‌ریزی کشور به‌گونه‌ای عمل شود که مردم به معنی واقعی کلمه خود را سالار جامعه قلمداد کنند و در این صورت است که می‌توان ادعا نمود در مسیر مردم‌سالاری گام برمی‌داریم. تنها در این صورت است که امنیت ملی دارای ثبات خواهد شد. چراکه مردم مانند یک دستگاه هشداردهنده ضعف‌های حکومت و جامعه را از طریق نظام نظرسنجی کارآمد اعلام می‌کنند و نمایندگان

مردم، مسئولین و کارگزاران نظام نسبت رفع کاستی‌ها اقدام خواهند کرد. آگاهی افکار عمومی تأثیر مستقیم بر مشارکت آنان در امور اجتماعی و سیاسی دارد و این مشارکت در تحقق زیرساخت‌های امنیت ملی مؤثر است.

اهداف و سیاست‌های نظام نظرسنجی سیاسی در راستای ارتقاء امنیت ملی جمهوری اسلامی ایران نتیجه ادغام اهداف و سیاست‌های مردم‌سالاری دینی و اهداف و سیاست‌های امنیت ملی است. مفهوم ادغام به ترکیب پایدار و سازگار سیاست‌ها اشاره دارد. این ادغام هم در سطح مفهومی و هم در سطح عملی برای کشور ضرورت اساسی دارد.

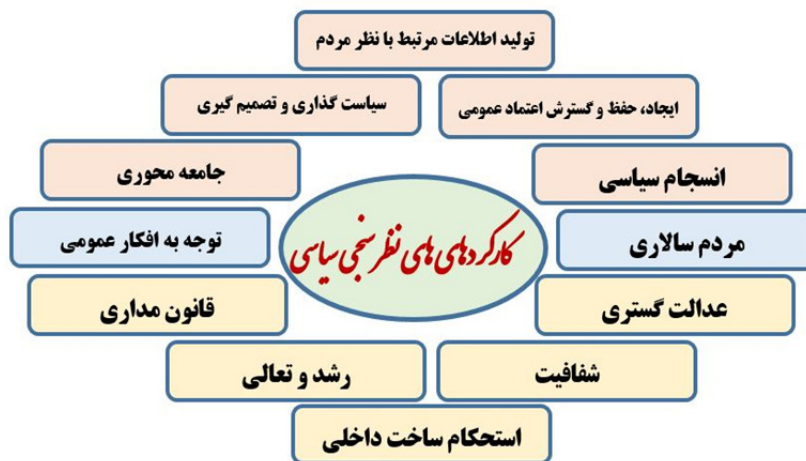
غالب اندیشمندان غربی از جمله اندیشمندان مکتب کپنهاگ، مرجع اصلی امنیت اجتماعی، را ارزش‌های سنتی و از پیش موجود (Primordial) گروه‌های اجتماعی می‌دانند (Buzan & Waever, 1993:43). این ارزش‌های سنتی مانند عقاید دینی، زبان و نوع پوشاک، در مجموع "هویت" گروه‌های مختلف را تشکیل می‌دهند. از این منظر، تصریح می‌شود که دولت، یگانه مرجع امنیت نیست، چه بسا هیچ تهدیدی تشکیلات دولتی و رسمی را تهدید نکند، اما در عین حال گروه‌های مختلف جامعه از هم گسیخته شوند و جلوه‌هایی از نارضایتی در قالب اعتراض، اعتیاد، بی‌اعتمادی، جنایت‌های سازمان‌یافته و یا موردی پشتوانه اجتماعی دولت را فرسوده کنند. برخورداری از اهمیت برابر (با دولت) یکی از مسائل مورد تأکید در امنیت پایدار مردمی (نزد اندیشمندان غربی) است. بر این اساس، نابرابری باید تا حدی وجود داشته باشد که به نفع محروم‌ترین گروه‌های جامعه باشد و آزادی نباید به حدی برسد که برابری را فقط کانون‌های ثروت (سرمایه‌گذاران)، قدرت (حکام) و ایدئولوژی (کلیسا) تعریف کنند. لذا آگاهی از به لحظه از خواست و رأی و نظر مردم در قالب نظام نظرسنجی مطلوب می‌تواند در ایجاد امنیت بسیار مؤثر باشد.

پیوند امنیت ملی و نظرسنجی سیاسی در جمهوری اسلامی ایران (منبع: تهیه و تنظیم توسط محقق)

۶. کارکردهای نظام نظرسنجی سیاسی

نظام نظرسنجی سیاسی دارای کارکردهایی برای دولت، جامعه و امنیت است که به حکمرانی مطلوب کمک شایانی خواهد نمود. در مدل زیر به بخشی از کارکردهای نظام نظرسنجی سیاسی اشاره شده است.

کارکردهای نظام نظرسنجی سیاسی در جمهوری اسلامی ایران (منبع: تهیه و تنظیم از سوی نویسنده)

تحقق مردم سالاری دینی

ارتقاء امنیت ملی جمهوری اسلامی ایران

مدل مفهومی الگوی راهبردی نظام نظرسنجی سیاسی در جهت ارتقاء امنیت ملی جمهوری اسلامی ایران
(منبع: تهیه و تنظیم از سوی نویسنده)

۷. نظریه اداره نظام نظرسنجی سیاسی در راستای ارتقاء امنیت ملی

در نظام مردم سالاری دینی، نظام سیاسی بر دو رکن الهی و انسانی استوار است و این نظام با در نظر داشتن اصول اعتقادی اسلام، رابطه مردم و حکومت را تبیین می‌کند. یکی از اهداف حکومت اسلامی، مردم سالاری دینی در جهت حفظ و ارتقاء ارزش‌های انسانی و اخلاقی جامعه است و هدف نظام نظرسنجی سیاسی تولید اطلاعات مرتبط با نظرات مردم

در موضوعات مختلف سیاسی انتخاباتی، با دقت و سرعت لازم، و در اختیار کاربران و ذینفعان قرار دادن» می‌باشد. نظام مردم‌سالاری دینی برای تشخیص و سنجش عملکرد خود دارای شاخص‌هایی از جمله مشورت با مردم و مشارکت آن‌ها در اداره‌ی جامعه و بها دادن به رأی مردم، می‌باشد. لذا نظام نظرسنجی سیاسی مبتنی بر مردم‌سالاری دینی در جهت حفظ و ارتقاء ارزش‌های انسانی و اخلاقی جامعه است که در نتیجه آن، پرواضح است ایجاد امنیت پایدار مردمی را به ارمغان خواهد آورد. اساس رشد و تعالی نظام جمهوری اسلامی از ابتدا تاکنون تلاش برای رسیدن به حیات طیبه از طریق سرلوحه قرار دادن احکام خداوند متعال و پیروی از رأی و نظر مردم است. لذا ارائه مستمر، صحیح و دقیق رأی و نظرات مردم، منطبق بر الگوی مذکور به استحکام رابطه مردم با حکومت و بالعکس کمک می‌کند.

جامعه‌ی اسلامی با توجه به ویژگی‌های ذاتی آن نمی‌تواند پیرو نظریه‌های امنیت ملی غربی گردد؛ چراکه ذات آن نظریات بر یافته از اندیشه‌ی الحادی و طاغوت محور است. از این رو تأکید آن‌ها بر بعد مادی بشر و عامل قدرت در تأمین امنیت، عواملی است که با جوهره‌ی اندیشه اسلامی در تعارض قرار گرفته است، اندیشه‌ی اسلامی محور تأمین امنیت برای جامعه‌ی اسلامی را، ایمان به توحید و پیاده کردن آن در افعال فردی و اجتماعی می‌داند. از همین رو مؤلفه‌های نظریه‌ی امنیت در جامعه اسلامی بدین شرح مدنظر است؛ هدف غایی امنیت در اجتماع، آرامش امت اسلامی و زمینه‌سازی حرکت تکاملی برای انسان است، حصول این آرامش نیازمند اقدام سلبی و ایجابی مادی و معنوی همگام باهم است، روند سلبی در نفی معنوی طاغوت در اعتقادات و باورها و نفی سلبی تبعات آن در افعال و پیرویهاست و روند ایجابی در پذیرش معنوی توحید در اعتقادات و باورها، و پذیرش تبعات آن در افعال و پیرویهاست، فطرت انسانی نیز توحید محور است از این رو مرز جغرافیایی نمی‌تواند تمایلات فطری انسان‌ها را متمایز گرداند.

در جمهوری اسلامی ایران عنان حرکت جامعه به دست ولی فقیه عادل است که با در نظر داشتن اصول اعتقادی اسلام، رابطه مردم و حکومت را تبیین می‌کند و جامعه را به سمت حیات طیبه هدایت می‌کند. نظام نظرسنجی سیاسی کارآمد می‌تواند نظام اسلامی را در حفظ و ارتقاء امنیت ملی کمک شایانی نماید.

۸. نتیجه‌گیری و پیشنهاد

امنیت ملی برای هر کشوری، ضروری‌ترین نیاز و مهم‌ترین ارزش تلقی می‌شود؛ به‌گونه‌ای که هر حکومتی، سیاست‌ها و راهبردهای خود را جهت نیل به امنیت ملی و حفظ آن اتخاذ و توجیه می‌کند. تأمین امنیت به مفهوم وجود شرایطی است که افراد ملت نسبت به سلامت جان، مال، عقاید، حقوق اساسی، حفظ تمامیت ارضی کشور، حفظ استقلال کشور، حفظ اقتدار و اعتبار ملی و به‌طورکلی تأمین همه‌جانبه ارزش‌هایی که در گستره چتر منافع ملی جای می‌گیرند، به‌طور نسبی اطمینان حاصل کنند. لذا بدیهی است حفاظت گسترده از منافع ملی کشور نیازمند تشریک‌مסاعی و هماهنگی همه مردم است. یکی از مهم‌ترین راه‌ها برای آگاهی مستمر، سریع و دقیق از رأی و نظر مردم، انجام نظرسنجی‌های سیاسی است.

برای ارائه الگوی راهبردی نظام نظرسنجی سیاسی در جهت ارتقاء امنیت ملی جمهوری اسلامی ایران که امکان تحقق اهداف تعیین‌شده برای نظام نظرسنجی در راستای نیل به امنیت پایدار مردم محور را داشته باشد و بتواند نیازهای کاربران بالقوه و بالفعل این نظام را برآورده سازد، مشخصاتی برشمردیم.

هدف اصلی نظام نظرسنجی «تولید اطلاعات مرتبط با نظرات مردم در موضوعات مختلف سیاسی، با دقت و سرعت لازم، و در اختیار ذینفعان قرار دادن (به‌ویژه شورای عالی امنیت ملی و وزارت کشور و ...) تعریف شد. به‌علاوه ارتقاء، گسترش و نهادینه‌سازی روش‌ها و تکنیک‌های علمی، پژوهشی و حرفه‌ای (مهارتی) در طراحی و اجرای نظرسنجی و همچنین حمایت از به‌کارگیری نتایج تحقیقات افکار عمومی در سیاست‌گذاری و تصمیم‌گیری برای مدیریت افکار عمومی در جهت مدیریت بحران‌های سیاسی اجتماعی نیز آن‌قدر اهمیت دارند که می‌تواند در زمره اهداف چنین نظامی قرار گیرد. بنابراین بین نظام مطلوب نظرسنجی سیاسی و ایجاد امنیت پایدار رابطه و پیوندی ژرف وجود دارد.

براساس آنچه آمد پیشنهاد‌هایی برای ارتقای امنیت از طریق نظرسنجی ارائه گردد؛ رؤسا و مدیران سازمان‌های نظرسنجی قبل از اقدام به هرگونه برنامه‌ریزی دکتربین، اهداف و سیاست‌ها را محور قرار داده و بر آن اساس به سازمان‌دهی، هماهنگی، هدایت و رهبری، کنترل و پیاده‌سازی برنامه‌ها اقدام نمایند و در اجرای نظرسنجی به فرهنگ و آداب و سنن جامعه توجه نمایند.

ارائه الگوی راهبردی نظام نظرسنجی سیاسی... (مرتضی مولائی) ۲۳۹

شورای عالی امنیت ملی نسبت به رصد مستمر نتایج نظرسنجی‌های سیاسی و افکار عمومی اهتمام نماید به گونه‌ای که با اتخاذ تصمیمات پیش‌گیرانه از ایجاد هرگونه بحران جلوگیری نماید.

انتظار می‌رود سازمان‌های نظرسنجی اصول اخلاقی، حرفه‌ای و امنیت ملی را همیشه سرلوحه کار خود قرار دهند.

شورای عالی امنیت ملی ضمن نظارت بر سازمان‌های نظرسنجی سیاسی در کشور راه‌کارهای ارتقاء مردم‌سالاری و اجرای اثربخش نظرسنجی‌های سیاسی را مورد بررسی قرار دهد.

با بهره‌گیری از تجربیات سایر کشورها و سازمان‌های بین‌المللی، نظرسنجی در کشور گسترش داده شود و تجربیات خوب خودمان را نیز به سایر کشور تعمیم دهیم. با توجه به وجود اسناد بالادستی از جمله مصوبه ۵۶۳ شورای عالی انقلاب فرهنگی و همچنین وجود باورهای مذهبی و اعتقادی و برخورداری از امکانات کافی مثل وجود مراکز علمی و پژوهشی به عنوان محیط‌های آموزشی و وجود مزیت پذیرفته شدن نظرسنجی‌های سیاسی و یکی از شاخص‌های توسعه سیاسی باید در جهت تحقق کامل مردم‌سالاری تلاش شود.

کتاب‌نامه

ادیب حاج باقری، محسن (۱۳۸۵)، گراند تئوری راه و ورش نظریه‌پردازی در علوم انسانی، تهران، نشر بشری.

اسماعیلی، محسن (۱۳۹۲)، الگوی راهبردی امنیت ملی جمهوری اسلامی ایران در قوانین برنامه‌ی توسعه اقتصادی، سیاسی، فرهنگی، فصلنامه پژوهش‌های راهبردی سیاست، سال دوم، شماره ۵ امام‌خامنه‌ای، سید علی (مدظله‌العالی)، مجموعه بیانات، قابل دسترسی در www.Khamenei.ir
ایمان، محمدتقی؛ محمدیان، منیژه (۱۳۸۷)، روش‌شناسی علوم انسانی (حوزه و دانشگاه)، فصلنامه روش‌شناسی علوم انسانی، شماره ۵۶

بهبزادی، حمید، (۱۳۶۹)، اصول روابط بین‌الملل و سیاست خارجی، تهران، دهخدا.
حاجیانی، ابراهیم (۱۳۹۴)، روش‌شناسی طراحی و تدوین الگوی مطلوب در پژوهش‌های امنیتی، تهران، فصلنامه راهبرد (مرکز تحقیقات استراتژیک) صفحه ۳۵

- حافظ نیا، محمدرضا (۱۳۸۱)، مقدمه‌ای بر روش تحقیق در علوم انسانی، تهران، سازمان مطالعه و تدوین کتب علوم انسانی دانشگاه تهران
- دانایی فرد، حسن. امامی، سید مجتبی. (۱۳۸۶)، استراتژی‌های پژوهش کیفی: تأملی بر نظریه‌پردازی داده بنیاد. اندیشه مدیریت، سال اول، شماره دوم _ پاییز و زمستان. صفحه ۶۹ تا ۷۶
- دورماگن، ژان ایو؛ موشار، دانیل (۱۳۸۹)، مبانی جامعه‌شناسی سیاسی، ترجمه عبدالحسین نیک گهر، آگاه
- راغب اصفهانی، حسین بن محمد (۱۳۸۸) ترجمه و تحقیق مفردات الفاظ قرآن، سید غلامرضا خسروی حسینی، چاپ اول، تهران، مرتضوی.
- علی مددی، حسین (۱۳۸۹)، نظرسنجی‌های خارجی انتخابات دهم ریاست جمهوری، تهران، مرکز اسناد انقلاب اسلامی، چاپ اول
- فرخی، مصطفی (۱۳۸۳)، نظرسنجی در ایران، تهران، مرکز پژوهش‌های مجلس
- گویدل، کربی (۲۰۱۱) نظر سنجی در عصر دیجیتال؛ ترجمه ابراهیم شیرعلی و محمد آقاسی، تهران، پژوهشگاه فرهنگ، هنر و ارتباطات و جهاد دانشگاهی
- لک زایی، شریف (۱۳۸۵)، امنیت در اسلام، فصلنامه علوم سیاسی، دوره اول، شماره ۳۴
- مارش و اسنوکر (۱۳۸۴)، روش و نظریه در علوم سیاسی، ترجمه امیرمحمد حاجی یوسفی، چاپ اول، تهران، پژوهشکده مطالعات راهبردی.
- ماندل، رابرت، (۱۳۷۹)، چهره متغیر امنیت ملی، تهران، پژوهشکده مطالعات راهبردی.
- محسنیان راد، مهدی؛ قدیمی، اسماعیل (۱۳۸۸)، آسیب‌شناسی روابط عمومی در ایران، فصلنامه علوم اجتماعی شماره ۴۷ .
- مطهری، مرتضی؛ میرجلیلی، سید محمدمهدی (۱۳۹۴)، مناظره و امنیت ملی؛ کارکردها و چهارچوب‌ها، فصلنامه حبل‌المتین، سال چهارم، شماره ۱۰.
- معین، محمد (۱۳۵۳)، فرهنگ لغات معین، ج ۱، تهران، انتشارات امیرکبیر.
- میرزایی مقدم، داوود (۱۳۸۱)، آسیب‌شناسی فرهنگی اجتماعی جامعه‌ی ایران، تهران، مجموعه مقالات همایش ملی پژوهش اجتماعی
- ولی پور، سید حسین (۱۳۸۳)، گفتمان‌های امنیت ملی در جمهوری اسلامی ایران، چاپ اول، تهران، پژوهشکده مطالعات راهبردی.
- قاسمی، ح (۱۳۷۲)، برداشت‌های متفاوت از امنیت ملی، فصلنامه سیاست دفاعی، سال اول، شماره دوم، بهار، صص. ۵۵-۵.

ارائه الگوی راهبردی نظام نظرسنجی سیاسی... (مرتضی مولائی) ۲۴۱

POLLING POLITICS, MEDIA, AND ELECTION CAMPAIGNS; LAWRENCE R. JACOBS ROBERT Y. SHAPIRO from : Public Opinion Quarterly, Vol. 69, No.5, Special Issue 2005, pp. 635-641

The politics of public opinion: Polls, pollsters and presidents; Mattes, Robert Britt ;ProQuestDissertations and Theses; 1992; (PQDT

lippman, Walter, (1943), Us Foreign Policy: Shield of Republic, Boston, Little Brown Andco Ayoob. Mohammad, (1995), United States and the Third world security predicament, Rinner publisher.

Ole, Waver, Barry Buzan et al.(1993): Identity, Migration and the New Security Agenda in Europe, London: Printer.